

CZĘŚĆ II. DZIAŁANIA NA RZECZ OCHRONY ŚRODOWISKA

1. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA

Naczelnym celem działalności kontrolnej Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska we Wrocławiu były działania zmierzające ku poprawie stanu środowiska poprzez egzekwowanie przestrzegania przez użytkowników środowiska przepisów prawa w tym zakresie.

Działalność kontrolna Inspekcji planowana jest i prowadzona zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Ochrony Środowiska zawartymi w *Ogólnych kierunkach działalności Inspekcji Ochrony Środowiska*. Na tej podstawie sporządzany jest ramowy roczny plan kontroli, natomiast szczegółowy wykaz zakładów wraz zakresem kontroli zawierają plany kwartalne. Oprócz planowych kontroli inspektorzy przeprowadzali kontrole interwencyjne na wniosek obywateli, organów administracji samorządowej i rządowej, organizacji ekologicznych oraz interpelacji poselskich. Realizowane były również cykle kontrolne ustalone przez GIOŚ o zasięgu krajowym oraz przez WIOŚ o zasięgu wojewódzkim.

Organy Inspekcji realizując zadania kontrolne współpracowały z innymi instytucjami i organami kontroli tj. Najwyższą Izbą Kontroli, Inspekcją Sanitarną, Państwową Inspekcją Pracy, Państwową Strażą Pożarną, Policją, Strażą Graniczną. W 2001 r. współpraca ta koncentrowała się na prowadzeniu wspólnych kontroli oraz wzajemnej wymianie informacji.

Główne cele działalności kontrolnej dotyczyły:

- ograniczenia uciążliwości największych źródeł zanieczyszczeń w skali kraju,
- ograniczenia uciążliwości zakładów szczególnie uciążliwych w skali województwa,
- wypełniania przez inwestorów wymagań ochrony środowiska,
- ograniczenia uciążliwości dla środowiska zakładów nie umieszczonych na liście krajowej i wojewódzkiej,
- ograniczenia zanieczyszczeń emitowanych do powietrza ze źródeł technologicznych oraz energetycznych,
- eliminowania odprowadzania do zbiorników wodnych i ich zlewni nieoczyszczonych lub niedostatecznie oczyszczonych ścieków,
- oceny prawidłowości postępowania z odpadami, w tym z odpadami niebezpiecznymi,

- ograniczenia uciążliwości związanych z ponadnormatywną emisją hałasu,
- ograniczenia uciążliwości dla środowiska obiektów Wojska Polskiego,
- oceny realizacji obowiązków wynikających z przeciwdziałania poważnym awariom w przemyśle i transporcie,
- przeciwdziałania nielegalnemu, transgraniczному przemieszczaniu odpadów,
- przestrzegania wymagań ochrony środowiska na obszarach o szczególnych walorach przyrodniczych.

Inspekcja zobowiązała kontrolowane podmioty do usunięcia stwierdzonych uchybień i nieprawidłowości poprzez wydawanie:

- zarządzeń pokontrolnych kierownikowi kontrolowanej jednostki organizacyjnej zobowiązujących do usunięcia stwierdzonych uchybień i nieprawidłowości w określonych terminach,
- decyzji administracyjnych, w tym nakładających obowiązek podjęcia działań zmierzających do usunięcia w określonym terminie przyczyn szkodliwego oddziaływania na środowisko lub wstrzymujących działalność powodującą naruszenie wymagań

W przypadku stwierdzenia popełnienia wykroczenia lub przestępstwa przeciwko środowisku kierowano wnioski do sądów grodzkich i organów ścigania.

W 2001 r. przeprowadzono kontrole na terenie województwa dolnośląskiego w 1030 zakładach. Na podstawie przeprowadzonych kontroli wydano 830 zarządzeń pokontrolnych, skierowano 7 wniosków do organów ścigania i 28 wniosków do kolegiów ds. wykroczeń. Na przedstawicieli kontrolowanych jednostek nałożono 106 mandatów karnych na kwotę 13 260 zł.

1.1. Zakłady umieszczone na liście najbardziej uciążliwych zakładów w skali kraju

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2001 r. kontynuowane były kontrole w zakładach najbardziej uciążliwych dla środowiska w skali kraju – zakładach z tzw. „Listy 80”. Inspekcja Ochrony Środowiska prowadziła nad tymi zakładami szczególny nadzór. Działania kontrolne koncentrowały się głównie na sprawdzaniu

Lp.	Rodzaj kontroli	Liczba kontroli
1.	podstawowe	389
2.	sprawdzające	663
3.	interwencyjne	334
	Razem	1386

Tabela II.1.1. Dane statystyczne o ilości kontroli przeprowadzonych w 2001 r.

stanu realizacji przedsięwzięć prowadzących do rozwiązania określonych problemów ekologicznych istniejących w poszczególnych zakładach. Zaobserwowano pozytywną tendencję w sposobie rozwiązywania problemów ekologicznych przez zakłady zaliczane do grupy najbardziej uciążliwych dla środowiska w skali kraju. Ograniczenie uciążliwości nastąpiło głównie na drodze modernizacji bądź zmiany technologii, a także poprzez budowę lub modernizację urządzeń ochrony środowiska oraz likwidację uciążliwych ciągów technologicznych.

Liczba zakładów w znaczny sposób oddziałujących na środowisko z tzw. „Listy 80” uległa zmniejszeniu i wg stanu na 31 grudnia 2001 r. przedstawia się następująco:

1. „Hutmen” S. A. we Wrocławiu,
2. KGHM „Polska Miedź” S.A. Oddział – Zakład Hydrotechniczny w Rudnej,
3. Zakłady Chemiczne „Rokita” S.A. w Brzegu Dolnym,
4. Zakłady Chemiczne „Wizów” S. A. w Bolesławcu,
5. Zakłady Koksownicze „Wałbrzych” w Wałbrzychu,
6. Elektrociepłownia „Victoria” Sp. z o.o. w Wałbrzychu.

1.2. Zakłady umieszczone na liście najbardziej uciążliwych zakładów w skali województwa

W 2001 r. na tzw. „liście wojewódzkiej” było umieszczonych 37 zakładów. W wyniku podjętych i zrealizowanych przez zakłady działań, polegających na ograniczeniu rodzaju i wielkości emisji zanieczyszczeń do środowiska, stwierdzono zmniejszenie ich negatywnego oddziaływania na środowisko oraz znaczną poprawę stanu środowiska województwa dolnośląskiego.

W związku z powyższym Wicewojewoda Dolnośląski, pismem z dnia 5 grudnia 2001 r., anulował tzw. „listę wojewódzką” zakładów szczególnie uciążliwych.

1.3. Kontrole inwestycyjne

Kontrole inwestycyjne przeprowadzone przez WIOŚ dotyczyły oceny inwestorów w zakresie realizacji wymagań ochrony środowiska na podstawie art. 56 Prawa budowlanego. Kontrolowane obiekty należały głównie do przedsięwzięć znacząco oddzia-

ływających na środowisko oraz przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Łącznie przeprowadzono 149 kontroli, które głównie dotyczyły: stacji paliw płynnych, bazowych stacji telefonii komórkowej, lakierni i malarni, stacji obsługi środków transportu, zakładów przetwarzających tworzywa sztuczne, kopalni kruszywa i zakładów przeróbki kruszywa, zakładów drukarskich i zakładów mięsnych oraz obiektów proekologicznych tj. oczyszczalni ścieków, składowisk odpadów i kotłowni olejowych i gazowych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że oddawane do eksploatacji instalacje w większości przypadków są wyposażone w odpowiednie urządzenia zabezpieczające środowisko przed zanieczyszczeniem. Stwierdzone w wyniku kontroli nieprawidłowości dotyczyły braku raportów oddziaływania na środowisko kontrolowanych instalacji oraz braku wymaganych pozwoleń określających zakres i warunki korzystania ze środowiska, głównie pozwoleń na odprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, pozwoleń zezwalających na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych, jak i zezwoleń zatwierdzających program postępowania z odpadami.

W związku z powyższym w 20 przypadkach WIOŚ wyraził sprzeciw na wydanie pozwoleń na użytkowanie kontrolowanego obiektu.

1.4. Skargi i interwencje

Do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska we Wrocławiu w roku 2001 wpłynęło 406 wniosków interwencyjnych. Po ich przeanalizowaniu 72 wnioski przekazano innym organom zgodnie z właściwością rzeczową. W odniesieniu do roku 2000 ilość interwencji wzrosła o około 10%, zwiększyła się również ilość interwencji niezasadnych.

Rozpatrując we własnym zakresie interwencje Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska przeprowadził 334 kontrole. Większość interwencji dotyczyła spraw drobnych o małym zasięgu oddziaływania. Odnotowano również interwencje o szerszym zasięgu np.: eksploatacja składowiska odpadów komunalnych, budowa i eksploatacja kopalni odkrywkowej. Statystyka zgłaszanych interwencji przedstawia się następująco: 26% spraw dotyczyło nadmiernego hałasu, 25% zanieczyszczenia wód, 22% gospodarki odpadami i około 21% ochrony powietrza.

Tabela II.1.2. Liczba zakładów znajdujących się na liście krajowej i wojewódzkiej w województwie dolnośląskim

Rejon	1990 r.		2001 r.	
	lista krajowa	lista wojewódzka	lista krajowa	lista wojewódzka
legnicki	2	14	1	11
jeleniogórski	3	14	2	9
wałbrzyski	2	14	2	11
wrocławski	5	12	2	6
Dolny Śląsk	12	54	7	37

Należy zaznaczyć, że nadal urzędy gmin i starostwa powiatowe w niewielkim stopniu korzystają z prawa do kontroli podmiotów gospodarczych wynikającego z art. 91 Ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska oraz art. 379 Prawa ochrony środowiska. Na ogół bez uprzedniego rozeznania przesyłają skargi i interwencje do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w celu ich załatwienia.

1.5. Kary pieniężne

Za przekroczenie ustalonych warunków korzystania ze środowiska Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska obligatoryjnie wymierza jego użytkownikom kary pieniężne. W pierwszym etapie wymierza się kary biegnące (godzinowe, dobowe), a po ustaniu naruszenia lub zakończeniu roku kalendarzowego na ich podstawie nalicza się łączne kary pieniężne.

1.6. Cykle kontrolne

Cykle kontrolne o zasięgu krajowym obejmowały:

1. Przestrzeganie wymagań ochrony środowiska przez zakłady wykorzystujące odpadową tkankę zwierzęcą i padlinę do produkcji pasz mięsno-kostnych

Przeprowadzone kontrole wykazały uchybienia w zakresie gospodarki odpadami (m.in. dotyczyły stanu formalno-prawnego oraz ilościowej i jakościowej ewidencji wytwarzanych i przyjmowanych odpadów).

Możliwości przerobowe ww. zakładów w zakresie odpadów poprodukcyjnych i padliny wykorzystywane są w granicach od 25% do 80%. Surowiec (odpad

dostarczany był do zakładów transportem własnym lub zewnętrznym z województw: dolnośląskiego, opolskiego, śląskiego, wielkopolskiego, lubuskiego, zachodniopomorskiego i łódzkiego.

2. Przestrzeganie wymagań ochrony środowiska przez jednostki organizacyjne zarządzające rolnymi rynkami hurtowymi

Lokalizacje wszystkich obiektów są zgodne z ustaleniami miejscowych ogólnych planów zagospodarowania przestrzennego. Wszystkie jednostki objęte kontrolą posiadają umowy zawarte z właściwymi Przedsiębiorstwami Wodociągów i Kanalizacji na pobór wody z sieci miejskiej oraz na odprowadzanie ścieków sanitarnych do kanalizacji miejskiej.

Stwierdzone podczas kontroli uchybienia dotyczyły braku:

- braku pozwoleń wodnoprawnych w zakresie odprowadzania wód deszczowych do odbiorników,
- decyzji zezwalającej na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych,
- decyzji uzgadniającej sposób postępowania z odpadami innymi niż niebezpieczne,
- decyzji o dopuszczalnym równoważonym poziomie hałasu przenikającym do środowiska,
- uregulowań w zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Ponadto nie wszystkie kontrolowane jednostki ponoszą opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska z tytułu wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza.

Tabela II.1.3. Zestawienie kar wymierzonych przez WIOŚ w 2001 r.

Wyszczególnienie kar	Ilość decyzji dotyczących kar godzinowych i dobowych	Kary łączne	
		Ilość wydanych decyzji	Kwota [zł]
Kary za przekroczenia ustalonych warunków korzystania ze środowiska - ogółem	211	216	4 751 209,28
Kary za wprowadzanie do wód lub ziemi ścieków nie odpowiadających wymaganym warunkom	73	64	2 301 139,19
Kary za przekroczenie ustalonych warunków poboru wody oraz za piętrzenie wody wyższe od dozwolonego	-	1	80,70
Kary za przekroczenie dopuszczalnej emisji do powietrza	110	96	1 857 213,03
w tym: za emisję tlenków azotu	38	34	82 598,79
w tym: za emisję dwutlenku siarki	14	15	165 601,21
Kary za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu	23	44	398 752,46
Kary za składowanie odpadów	5	11	194 023,90

3. Przestrzeganie wymagań ochrony środowiska przez zakłady branży mięsnej

Podczas kontroli stwierdzono braki w stanie formalno-prawnym z zakresu: gospodarki ściekowej, ochrony przed hałasem, gospodarki odpadami oraz uciążliwości dla wód powierzchniowych związane z odprowadzaniem ścieków o ponadnormatywnych ładunkach zanieczyszczeń.

4. Ocena zgodności z prawem wydawanych przez organy samorządowe decyzji określających warunki korzystania ze środowiska

Przeprowadzono analizę 666 wydanych decyzji w 350 zakładach w zakresie: gospodarki wodno-ściekowej (164 decyzje), ochrony powietrza (137 decyzje), gospodarki odpadami (307 decyzji), ochrony przed hałasem (39 decyzji), warunków zabudowy i zagospodarowania terenu (60 decyzji).

W 13 przypadkach stwierdzono niezgodność wydanych decyzji z prawem, w tym z zakresu: gospodarki ściekowej – 1 decyzja, ochrony powietrza – 5 decyzji, gospodarki odpadami – 5 decyzji, ochrony przed hałasem – 1 decyzja i warunków zabudowy i zagospodarowania terenu – 1 decyzja.

Najczęściej występującymi nieprawidłowościami było: wydanie decyzji przez organ niewłaściwy miejscowo, niewłaściwe formułowanie warunków korzystania ze środowiska, brak terminu ważności wydawanych decyzji, niesprecyzowanie usytuowania stanowisk pomiarowych.

W celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości wystąpiono do organów administracji samorządowej i rządowej.

1.7. Cykl wojewódzki

Cykl w skali województwa dotyczył „Oceny wpływu zdeponowanych przeterminowanych środków ochrony roślin w mogiłnikach na środowisko przyrodnicze”.

Na terenie województwa dolnośląskiego znajduje się 10 mogiłników składających się z 47 obiektów w formie studni kopanych z kręgów betonowych, bun-

krów poniemieckich, bunkrów pokopalnianych i innych podobnych budowli, wykonanych na ten cel lub adaptowanych. W trakcie kontroli ustalono, że w mogiłnikach znajduje się łącznie 206,6 Mg odpadów niebezpiecznych z czego 141,4 Mg to przeterminowane środki ochrony roślin, 55,58 Mg to przeterminowane odczynniki chemiczne, a skażony przez przeterminowane środki ochrony roślin gruz budowlany stanowi około 9,59 Mg. Ocena wizualna stanu technicznego budowli wykazała, że w 4 na 9 kontrolowanych mogiłników stwierdzono brak oznakowań, brak ogrodzenia, nie zabezpieczone wejście, wykuty otwór i uszkodzone czopy w beczkach. Tylko w jednym przypadku stwierdzono rozszczelnienie i wyciek.

Wyniki badań analitycznych pobranych próbek wód i gruntów w 3 przypadkach wykazały przekroczenie zalecanych parametrów zawartych we „Wskazówkach metodycznych do oceny stopnia zanieczyszczenia gruntów i wód podziemnych produktami ropopochodnymi i innymi substancjami chemicznymi w procesie rekultywacji” (PIOŚ Warszawa 1995 r.)

Nie jest uregulowany stan formalno-prawny wszystkich mogiłników .

Na obszarach chronionych województwa zlokalizowane są 4 mogiłniki, z czego w 2 przypadkach mogiłnik położony jest na terenie głównego zbiornika wody podziemnej nr 317, jeden na terenie pośredniej ochrony ujęcia wody oraz jeden na terenie parku krajobrazowego.

W celu usunięcia stwierdzonych podczas kontroli uchybień i nieprawidłowości wydawano zarządzenia pokontrolne oraz decyzje administracyjne. W stosunku do ustalonych administratorów i właścicieli gruntów WIOŚ wystąpił o podjęcie działań zmierzających do likwidacji powyższych obiektów.

W wyniku podjętych działań w 2001 r. na terenie województwa dolnośląskiego zlikwidowano administrowany przez Urząd Miasta i Gminy Strzelin mogiłnik „Gęsiniec”. Likwidacji dokonała wyspecjalizowana firma ze środków własnych Urzędu.

2. OCHRONA ŚRODOWISKA PRZED POWAŻNYMI AWARIAMI PRZEMYSŁOWYMI I AWARIAMI W TRANSPORCIE

Na terenie województwa dolnośląskiego funkcjonuje szereg zakładów użytkujących materiały niebezpieczne, takie jak chlor, amoniak, stężone ługi i kwasy, paliwa płynne i inne. Przez miejscowości województwa przebiegają docelowe i tranzytowe, kolejowe i drogowe szlaki transportu materiałów niebezpiecznych. W związku z zanikaniem dozorowanych przewozów kolejowych oraz zwiększającą się dynamiką przemian gospodarczych wzrasta prawdopodobieństwo wystąpienia poważnych awarii zagrażających życiu i zdrowiu ludzi oraz środowisku.

Wprowadzone w 2001 r. nowe przepisy – ustawa Prawo ochrony środowiska – zmieniły w tym zakresie definiowanie problemu i wyłączyły z „nadzwyczajnych zagrożeń” zagrożenia wynikające z klęsk żywiołowych oraz zawęziły wprowadzone regulacje do zdarzeń związanych z udziałem materiałów niebezpiecznych.

2.1. Nowe definicje i pojęcia

Przez poważną awarię rozumiemy zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powsta-

łe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem – art. 3 pkt 23 ustawy Prawo ochrony środowiska.

Ochrona środowiska przed poważną awarią oznacza zapobieganie zdarzeniom mogącym powodować awarię oraz ograniczanie jej skutków dla ludzi i środowiska – art. 243 ustawy Prawo ochrony środowiska. Każdy, kto zauważy wystąpienie awarii, jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym osoby znajdujące się w strefie zagrożenia oraz jednostkę organizacyjną Państwowej Straży Pożarnej albo Policji albo wójta, burmistrza lub prezydenta miasta – art. 245 ustawy Prawo ochrony środowiska.

Zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, w zależności od rodzaju, kategorii i ilości substancji niebezpiecznej znajdującej się w zakładzie, uznaje się za zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii albo za zakład o dużym ryzyku wystąpienia awarii – art. 248 ustawy Prawo ochrony środowiska. Odpowiednia kwalifikacja powoduje zróżnicowanie obowiązków zakładu.

2.2. Obowiązki organów administracji

W razie wystąpienia awarii wojewoda, poprzez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej i Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, podejmuje działania i zastosuje środki niezbędne do usunięcia awarii i jej skutków, określając w szczególności związane z tym obowiązki organów administracji i podmiotów korzystających ze środowiska – art. 246 ustawy Prawo ochrony środowiska.

Właściwe organy Państwowej Straży Pożarnej (PSP) w razie wystąpienia awarii przemysłowej są obowiązane do:

- podjęcia działań operacyjno-ratowniczych we współpracy z prowadzącym zakład,
- zebrania informacji niezbędnych do dokonania analizy awarii i sformułowania zaleceń dla prowadzącego zakład,
- sprawdzenia, czy prowadzący zakład podjął wszystkie konieczne środki zaradcze,
- opracowania zaleceń dotyczących zastosowania w przyszłości określonych środków zapobiegawczych,
- sprawdzenia, czy prowadzący zakład wdrożył zalecenia właściwego organu Państwowej Straży Pożarnej – art. 268 ustawy Prawo ochrony środowiska.

Inspekcja Ochrony Środowiska współdziała z organami Państwowej Straży Pożarnej w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom – art. 17 ust. 1 pkt. 6 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska.

2.3. Obowiązki prowadzących zakłady stwarzające zagrożenie wystąpienie awarii przemysłowej

Prowadzący zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia awarii, dokonujący przewozu substancji niebezpiecznych oraz organy administracji są obowiązani do ochrony środowiska przed awariami – art. 244 ustawy Prawo ochrony środowiska.

Każdy, kto zamierza prowadzić lub prowadzi zakład o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku, jest obowiązany do zapewnienia, aby zakład ten był zaprojektowany, wykonany, prowadzony i likwidowany w sposób zapobiegający awariom przemysłowym i ograniczający ich skutki dla ludzi oraz środowiska – art. 249 ustawy Prawo ochrony środowiska.

2.4. Obowiązki Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie poważnych awarii wynikające z ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska

W zakresie przeciwdziałania poważnym awariom do Inspekcji Ochrony Środowiska należy (art. 29):

- kontrola podmiotów, których działalność może stanowić przyczynę powstania poważnej awarii,
- prowadzenie szkoleń dla organów administracji oraz podmiotów, o których mowa w pkt 1,
- badanie przyczyn powstawania oraz sposobów likwidacji skutków poważnych awarii,
- prowadzenie rejestru zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku, w rozumieniu przepisów o ochronie środowiska.

Inspekcja Ochrony Środowiska współdziała w akcji zwalczania poważnej awarii z organami właściwymi do jej prowadzenia (PSP) oraz sprawuje nadzór nad usuwaniem skutków tej awarii (art. 30). Przeprowadza co najmniej raz w roku kontrolę w zakładach o dużym ryzyku, a co najmniej raz na 2 lata w zakładach zwiększonym ryzyku.

Główny Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi rejestr poważnych awarii. Organy administracji właściwe do zwalczania poważnych awarii obowiązane są do informowania Głównego Inspektora Ochrony Środowiska o poważnych awariach, które miały miejsce w kraju oraz o ich ewentualnych skutkach transgranicznych (art. 31 ust.1).

2.5. Zapobieganie poważnym awariom (art. 2 ustawy o IOŚ)

Do obowiązków Inspekcji Ochrony Środowiska należy inicjowanie działań tworzących warunki zapobiegania poważnym awariom oraz usuwania ich skutków i przywracania środowiska do stanu właściwego poprzez:

- kontrole potencjalnych sprawców poważnych awarii (zakłady o zwiększonym i dużym ryzyku),

- współdziałanie z PSP w trakcie akcji przeciwdziałania zagrożeniom środowiska,
- kontrole sprawców poważnych awarii,
- udział w przekazywaniu do użytku obiektów, lub instalacji realizowanych jako przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko,
- wydawanie zarządzeń i decyzji pokontrolnych wg posiadanych uprawnień zmierzających do zapobiegania awariom, ograniczenia korzystania ze środowiska, przywracaniu środowiska do stanu właściwego oraz przeprowadzenia właściwych badań.

2.6. Rejestr zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku (informacja publiczna)

Do Inspekcji Ochrony Środowiska należy prowadzenie rejestru zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku – art. 29 ust. 4 ustawy o IOŚ.

Komendant Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej podaje do publicznej wiadomości informację o zamieszczeniu w publicznie dostępnym wykazie danych o aktualizowanym corocznie rejestrze substancji niebezpiecznych znajdujących się w zakładach zlokalizowanych na obszarze jego właściwości miejscowej – art. 267 ustawy Prawo ochrony środowiska. Informacje o występujących zagrożeniach można znaleźć na stronie internetowej www.kwpsp.wroc.pl

2.7. Rejestr poważnych awarii (informacja publiczna)

Główny Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi rejestr poważnych awarii – art. 31 ust. 2 ustawy o IOŚ. Rejestr poważnych awarii oraz zdarzeń noszących znamiona poważnych awarii mogących znacząco oddziaływać na środowisko jest udostępniony do publicznej wiadomości na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska: www.pios.gov.pl

Przedstawiona w tabeli statystyka wskazuje, że do najczęściej występujących zdarzeń na terenie województwa dolnośląskiego należą awarie występujące w zakładach pracy z udziałem produktów ropopochodnych.

W 2001 r. nie wystąpiły znaczące szkody w środowisku ze względu na sprawność akcji ratowniczych oraz niewielką skalę i rozprzestrzenienie zdarzeń. Do najbardziej typowych należały zanieczyszczenia wód, głównie produktami ropopochodnymi poprzez kanalizację deszczową.

2.8. Zapobieganie poważnym awariom w transporcie

Zapobieganie poważnym awariom w transporcie polega na stosowaniu kwalifikowanego transportu oraz przestrzeganiu przepisów krajowych i międzynarodowych. Do kontroli przestrzegania przepisów upo-

ważnione są organy policji i inspekcji transportu drogowego.

Wykaz aktów prawnych obowiązujących przy przewozach materiałów niebezpiecznych:

- Ustawa z dnia 15 listopada 1984 r. Prawo przewozowe (tekst jednolity), Dz.U. Nr 119, poz. 575 z dnia 19 sierpnia 1997 r.,
- Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, Dz.U. Nr 98, poz. 602 z dnia 19 sierpnia 1997 r. (z późniejszymi zmianami),
- Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 15 czerwca 1999 r. w sprawie przewozu drogowego materiałów niebezpiecznych, Dz.U. Nr 57, poz. 608 z dnia 25 czerwca 1999 r.,
- Oświadczenie Rządowe z dnia 29 stycznia 1999 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r., wraz ze znowelizowanymi tekstami załączników A i B do tej umowy, Dz.U. Nr 30, poz. 287 z dnia 12 kwietnia 1999 r.,
- Ustawa z dnia 2 sierpnia 1997 r. o warunkach wykonywania międzynarodowego transportu drogowego, Dz.U. Nr 106, poz. 677 z dnia 11 września 1997 r.,
- Konwencja o umowie międzynarodowego przewozu drogowego towarów (CMR) i protokół podpisania sporządzone w Genewie dnia 19 maja 1956 r., Dz.U. Nr 49, poz. 238 z dnia 14 września 1962 r.,
- Rozporządzenie Ministra Komunikacji z dnia 6 października 1987 r. w sprawie wykazu rzeczy niebezpiecznych wyłączonych z przewozu kolejną oraz szczególnych warunków przewozu rzeczy niebezpiecznych dopuszczonych do przewozu, Dz.U. Nr 32, poz. 169 z dnia 23 października 1987 r.,
- Konwencja o międzynarodowym przewozie kolejami (COTIF), sporządzona w Brnie dnia 9 maja 1980 r., Dz.U. Nr 34, poz. 158 z dnia 9 sierpnia 1985 r.,
- Rozporządzenie Ministra Żeglugi z dnia 29 czerwca 1966 r. w sprawie warunków wymaganych przy transporcie wodnym śródlądowym substancji trujących, Dz.U. Nr 29, poz. 177 z dnia 30 lipca 1966 r.

2.9. Organizacja gotowości do działań Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska na wypadek wystąpienia poważnej awarii w przemyśle lub transporcie

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska pełni całodobowe dyżury specjalistów ochrony środowiska – do dyspozycji Zespołu Antykrzysowego Woje-

Tabela II.2.1. Rejestr zdarzeń o znamionach poważnych awarii na obszarze województwa dolnośląskiego w 2001 r.

Lp	Data	Miejsce zdarzenia	Rodzaj zdarzenia	Ocena szkód	Podjęte działania	Działania pokontrolne i środki egzekucyjno-represyjne
1	25.01.	Węglińiec	wyciek oleju opałowego do rowu melioracyjnego	zanieczyszczone wody powierzchniowe	<u>WIOŚ:</u> rozpoznanie zdarzenia, wizja lokalna; pobór prób i wykonanie analiz; kontrola sprawcy <u>Kolejowa SP:</u> zatrzymanie oraz usuwanie zanieczyszczeń i skutków awarii <u>Sprawca:</u> udział w usuwaniu skutków awarii	<u>WIOŚ:</u> wystąpienie pokontrolne do Starosty; nadzór nad usuwaniem skutków awarii
2	03.03.	Stary Wołów	wyciek oleju opałowego do kanalizacji deszczowej	zagrożenie czystości wód powierzchniowych	<u>WIOŚ:</u> rozpoznanie zdarzenia, wizja lokalna; pobór prób i wykonanie analiz; kontrola sprawcy <u>PSP + Sprawca:</u> zatrzymanie wycieku, usuwanie skutków	<u>WIOŚ:</u> zarządzenie pokontrolne; nadzór nad usuwaniem skutków awarii
3	22.03.	Zgorzelec /Görlitz	wyciek oleju od strony Niemiec do rzeki Nysa Łużycka	okresowe zanieczyszczenie wód rzeki	<u>WIOŚ:</u> rozpoznanie zdarzenia; powiadomienie PSP i Straży Granicznej	<u>WIOŚ:</u> potwierdzenie odbioru zgłoszenia stronie niemieckiej (sprawca nieznan)
4	15.05.	Wrocław	wyciek oleju do kanalizacji deszczowej i rowu melioracyjnego	zanieczyszczone wody powierzchniowe	<u>WIOŚ:</u> rozpoznanie zdarzenia, wizja lokalna; pobór prób i wykonanie analiz <u>PSP:</u> zatrzymanie wycieku	<u>WIOŚ:</u> wystąpienie do właściciela kanalizacji; nadzór nad usuwaniem skutków awarii- (sprawca nieznan)
5	18.05.	Sobótka	zrzut ścieków surowych z oczyszczalni do rzeki Czarna Woda	okresowe pogorszenie czystości wody, śnięte ryby	<u>WIOŚ:</u> rozpoznanie zdarzenia, wizja lokalna; pobór prób i wykonanie analiz; kontrola sprawcy	<u>WIOŚ:</u> naliczenie kary dobowej dla sprawcy; nadzór nad usuwaniem przyczyn awarii
6	05.06.	Brzeg Dolny	emisja chlorowodoru z kanalizacji przemysłowej	zagrożenie stanu czystości powietrza poza zakładem	<u>WIOŚ:</u> rozpoznanie zdarzenia, wizja lokalna; pobór prób i wykonanie analiz <u>PSP i Policja:</u> zabezpieczanie zagrożonej strefy <u>Sprawca i służby ratownicze:</u> likwidacja przyczyn emisji	<u>WIOŚ:</u> nadzór nad usuwaniem przyczyn awarii; ponowna kontrola sprawcy
7	30.09.	Iwiny	rozszczelnienie mogilnika z przeterminowanymi środkami ochrony roślin	zagrożenie stanu czystości gruntu i wód podziemnych	<u>WIOŚ:</u> rozpoznanie zdarzenia, wizja lokalna; pobór prób i wykonanie analiz <u>PSP:</u> zabezpieczenie rozszczelnienia	<u>WIOŚ:</u> wystosowanie wniosku do Starosty o likwidację mogilnika
8	18.10.	Autostrada A-4 (Bielany)	wyciek kwasu solnego z uszkodzonej cysterny do kanalizacji deszczowej autostrady	zagrożenie czystości wód powierzchniowych	<u>WIOŚ:</u> rozpoznanie zdarzenia, wizja lokalna; pobór prób i wykonanie analiz <u>PSP:</u> zatrzymanie wycieku i likwidacja skutków <u>Policja i Pogotowie Rat:</u> zabezpieczanie ruchu i rejonu wycieku	<u>WIOŚ:</u> nadzór nad usuwaniem skutków

wody oraz stanowiska dyżurnego Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej i Komendy Wojewódzkiej Policji. W godzinach służbowych dyżur jest pełniony pod ogólnie dostępnymi numerami telefonów WIOŚ. W godzinach pozasłużbowych oraz w dni wolne i święta pracownicy Wydziału Inspekcji

pełnią dyżury domowe (telefon komórkowy) pod numerami telefonów udostępnionymi dla służb właściwych do prowadzenia akcji przeciwdziałania nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska (Wojewoda, PSP, Policja).

3. DZIAŁALNOŚĆ WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ WE WROCŁAWIU W 2001 R.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, zwany w dalszej części Funduszem, powołany do życia na podstawie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska z dnia 31 stycznia 1980 r. (tekst jednolity Dz. U. Nr 49 z 15.04.1994 r., poz. 196 z późniejszymi zmianami), rozpoczął samodzielną działalność w lipcu 1993, a od 1 stycznia 1999 r. objął zasięgiem działania teren województwa dolnośląskiego.

Fundusz działał na mocy ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska do dnia 01.10.2001 r. Od wejścia w życie ustawy z dnia 27.04.2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627), utworzone na podstawie dotychczasowych przepisów wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej stały się odpowiednio wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej w rozumieniu Prawa ochrony środowiska. Równocześnie straciła moc ustawa o ochronie i kształtowaniu środowiska.

Fundusz realizuje zadania statutowe poprzez udzielanie niskooprocentowanych pożyczek oraz dotacji, a także dopłat do kredytów preferencyjnych udzielanych przez niektóre banki na zadania ochrony środowiska. Wyплаты następują na podstawie dwustronnych umów zawieranych pomiędzy wnioskodawcą a Funduszem.

3.1. WPŁYWY WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU

Bilans Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu sporządzony na dzień 31.12.2001 r. zamknął się sumą bilansową 222 573 604,01 zł. Rachunek zysków i strat za okres 01.01. - 31.12.2001 r. wykazuje zysk netto 8 989 196,51 zł.

Na wysokość przychodów zasadniczy wpływ miały wpływy z opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska, za szczególne korzystanie z wód i urządzeń wodnych oraz kar za naruszenie wymagań ochrony środowiska, które w 2001 r. wyniosły 55 818 276,43 zł (w 1999 r – 70 674 tys. zł). Poważne zwiększenie przychodów nastąpiło również wskutek uzyskania wpływów z nadwyżki z gminnych i powiatowych funduszy ochrony środowiska 13 746 441,13 zł.

3.2. DZIAŁALNOŚĆ STATUTOWA W POSZCZEGÓLNYCH DZIEDZINACH OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

W 2001 r. zawarto ogółem 411 umów na kwotę 105 674,3 tys. zł, w tym 102 umowy pożyczek na kwotę 49 400,5 tys. zł oraz 309 umów dotacji na kwotę 56 273,8 tys. zł.

Uwzględniając czynne umowy zawarte przez Fundusz przed 1 stycznia 2001 r. oraz umowy zawarte w 2001 r., w obsłudze pracowników merytorycznych znajdowały się w okresie sprawozdawczym łącznie 422 zadania.

Fundusz wypłacił na podstawie umów pożyczek i dotacji zawartych w 2001 r. i latach ubiegłych na realizację 411 nowych i kontynuowanych zadań związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną 110 142,7 tys. zł oraz dodatkowo 468,8 tys. zł na dopłaty do kredytów preferencyjnych udzielanych przez banki w ramach zawartych umów. Łącznie środki wypłacone na dofinansowanie zadań inwestycyjnych i pozostałych osiągnęły wysokość 110 611,5 tys. zł, z czego pożyczki wyniosły 54 471,3 tys. zł (49,25%), dotacje 55 671,4 tys. zł (50,33%), a dopłaty do oprocentowania kredytów preferencyjnych udzielanych przez banki ze środków własnych stanowiły 0,42% całości wydatków.

Uwzględniając rangę potrzeb w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej środki Funduszu wydatkowane na następujące dziedziny:

- ochronę wód – 52 663,6 tys. zł (47,61% wydatkowanych środków) dofinansowując 78 zadań,
- ochronę powietrza – 23 794,8 tys. zł (21,51%) dofinansowując 109 zadań,
- gospodarkę wodną i ochronę przeciwpowodziową – 18 158,4 tys. zł (16,42%) dofinansowując 51 zadań,
- ochronę powierzchni ziemi – 5 756,2 tys. zł (5,20%) dofinansowując 25 zadań.
- ochronę przyrody i lasów, edukację ekologiczną, monitoring środowiska, prace badawcze, nadzwyczajne zagrożenia i pozostałe zadania – 9 769,6 tys. zł, tj. (8,84%) dofinansowując 148 zadań.

Fundusz wydatkował w 2001 r. na dofinansowa-

Tabela II.3.1. Wydatki statutowe WFOŚiGW we Wrocławiu w 2001 r.

L.p.	Wyszczególnienie	Ilość zadań		Wyplacone środki			% dofinansowania
		realizowanych na podstawie umów	dofinansowanych	ogółem	dotacje	pożyczki	
1.	Ochrona wód	79	78	52 663 644,26	20 612 444,26	32 051 200,00	47,61
	w tym oczyszczalnie ścieków	24	23	23 563 945,00	6 045 227,00	17 518 718,00	21,30
2.	Ochrona powietrza	110	109	23 794 812,00	10 379 529,00	13 415 283,00	21,51
3.	Ochrona powierzchni ziemi	25	25	5 756 247,38	2 053 547,38	3 702 700,00	5,20
4.	Gospodarka wodna i ochrona przeciwpowodziowa	54	51	18 158 410,32	12 856 274,32	5 302 136,00	16,42
	w tym ochrona przeciwpowodziowa	14	14	8 553 400,00	8 553 400,00	0,00	7,73
5.	Ochrona przyrody i lasów	24	20	1 824 375,86	1 824 375,86	0,00	1,65
	w tym ochrona lasów	2	2	452 000,00	452 000,00	0,00	0,41
6.	Edukacja ekologiczna	68	67	1 599 037,11	1 599 037,11	0,00	1,45
7.	Monitoring środowiska	9	9	2 386 353,93	2 386 353,93	0,00	2,16
8.	Prace badawcze	2	2	112 540,00	112 540,00	0,00	0,10
9.	Nadzwyczajne zagrożenia	4	4	2 031 657,00	2 031 657,00	0,00	1,84
10.	Pozostałe zadania	47	46	1 815 665,00	1 815 665,00	0,00	1,64
	Razem	422	411	110 142 742,86	55 671 423,86	54 471 319,00	99,58
11.	Dopłaty do kredytów preferencyjnych	-	-	468 821,61	468 821,61	-	0,42
	OGÓŁEM	422	411	110 611 564,47	56 140 245,47	54 471 319,00	100,00

nie zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej środki w wysokości 110 142,7 tys. zł, wypłacając je na zadania realizowane przez:

- gminy i podmioty zależne (jednostki komunalne, szkoły i inne) – 51,1% tj. 56 320,6 tys. zł (51,4% stanowiły dotacje, a 48,6% pożyczki),
- spółki prawa handlowego użyteczności publicznej (przedsiębiorstwa wodociągów i kanalizacji, przedsiębiorstwa energetyczne, gospodarki komunalnej itp.) – 17,9% tj. 19 761,8 tys. zł, (0,2% stanowiły dotacje, a 99,8% pożyczki),
- powiaty i ich jednostki – 5,1% tj. 5 593,9 tys. zł (97,9% stanowiły dotacje, a 2,1% pożyczki),
- podmioty gospodarcze – 6,0% tj. 6 551,8 tys. zł (99,7% stanowiły pożyczki, a 0,3% dotacje),
- Zarząd Województwa i jednostki podległe – 6,5% tj. 7 161,8 tys. zł (100,0% stanowiły dotacje); największym inwestorem z tej grupy były Regionalne Zarządy Melioracji i Urzędzeń Wodnych,
- administrację rządową oraz jednostki jej podległe – 7,6% tj. 8 352,6 tys. zł (99,1% stanowiły dotacje, a 0,9% pożyczki); największymi inwestorami z tej grupy byli: Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej),
- inne jednostki budżetowe – 1,6% tj. 1 771,6 tys. zł (96,0% stanowiły dotacje, a 4,0% pożyczki),
- pozostałych inwestorów, w tym pozarządowe organizacje ekologiczne – 4,2% tj. 4 628,6 tys. zł (87,6% stanowiły dotacje, a 12,4% pożyczki);

największym inwestorem z tej grupy był Związek Harcerstwa Polskiego.

Inwestycje oddane do użytku w 2001 r. przyczyniły się między innymi do osiągnięcia następujących efektów:

- zakończono i oddano do użytku 24 oczyszczalnie ścieków, w tym: 16 nowo wybudowanych (z czego jeden kompleks 30 oczyszczalni przydomowych), 4 modernizowane, 2 rozbudowywane oczyszczalnie mechaniczno-biologiczne oraz 1 przemysłową oczyszczalnię ścieków. Łączna przepustowość zrealizowanych oczyszczalni wynosi 77 514,6 m³/dobę. Na terenie 39 gmin w 48 miejscowościach wybudowano 267,87 km sieci kanalizacyjnych.

Efektom tych działań jest ograniczenia ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych w ściekach:

- BZT₅ – 11 290,4 w kg/d,
- zawiesina ogólna – 10 976,1 w kg/d,
- fosfor ogólny – 598,5 w kg/d,
- azot ogólny – 1 744,1 w kg/d,

- zmodernizowano 98 kotłowni opalanych paliwem stałym na kotłownie opalane gazem lub olejem opałowym o łącznej mocy 119,2 MW, zlikwidowano 28 kotłowni, w tym m. in. 2 kotłownie poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczych i w 25 wyniku modernizacji kotłowni, wybudowano 1 elektrociepłownię o mocy 15,6 MW zastępującą dotychczasowe duże osiedlowe kotłownie węglowe o łącznej mocy 20,3 MW, wybudowano nowe sieci ciepłownicze o łącznej długości 12 569,0 mb, wybudowano nowe sieci gazowe o łącznej długości 12 988,0 m, wymieniono 151

węzłów hydroelewatorowych na wymiennikowe. Obiekty i instalacje przekazane do eksploatacji w ciągu 2001 r. pozwolą na obniżenie emisji w skali roku:

– pyłu	–	1 603,065 Mg/r,
– SO ₂	–	2 129,746 Mg/r,
– NO _x	–	451,413 Mg/r,
– CO	–	1 250,195 Mg/r,
- wybudowano 3 składowiska o łącznej powierzchni 3,53 ha i kubaturze 1 049 577 m³,
 - zrekultywowano 3 składowiska o powierzchni 5,15 ha,
 - zakończono i oddano do użytku 4 ujęcia i 5 stacji uzdatniania wody oraz 144,60 km sieci wodociągowych,
 - przeprowadzono remont 2 jazów,
 - udrożniono rzeki i potoki na długości 257,51 km (w tym 173,11 km w ramach usuwania

skutków powodzi),

- przeprowadzono uzupełnienie brakujących odcinków wałów przeciwpowodziowych na długości 46,53 km w ramach usuwania skutków powodzi),
- wyremontowano 2 zbiorniki retencyjne.

W ramach pozostałych wydatków statutowych Fundusz wydatkował w 2001 r. środki na dofinansowanie realizacji:

- 20 zadań z zakresu ochrony przyrody i lasów
- 67 zadań z zakresu edukacji ekologicznej,
- 9 zadań z zakresu monitoringu środowiska,
- 2 zadań z zakresu prac badawczych,
- likwidację skutków 4 nadzwyczajnych zagrożeń środowiska,
- 46 różnorodnych zadań z dziedziny ochrony środowiska i gospodarki wodnej.